

**JURIST
FORBUNDET**

DOMMERFORENINGEN

Juristenes Hus

Kristian Augusts gate 9
0164 Oslo

T: 40 00 24 25

E: juristforbundet-post@jus.no

W: www.juristforbundet.no

Sendt bare som e-post: postmottak@jd.dep.no

Justis- og beredskapsdepartementet

Deres ref.: 15/3004

Oslo, 22. desember 2015

NOU 2015:3 Advokaten i samfunnet – Høringsuttalelse fra Den norske Dommerforening

Det vises til departementets høringsbrev av 13. mai 2015.

Den norske Dommerforening har forelagt advokatlovutvalgets utredning for vårt fagutvalg for offentlig rett, som består av lagdommer i Borgarting lagmannsrett Kyrre Grimstad (leder), tingrettsdommer i Gjøvik tingrett Ola Rambjør Heide og lagdommer i Frostating lagmannsrett Bjørn O. Berg, som har bistått med utarbeidelsen av høringsuttalelsen.

Dommerforeningen begrenser i all hovedsak høringsuttalelsen til forslaget knyttet til de krav som bør stilles til de som skal gis adgang til å opptre på vegne av parter under rettergang.

Vilkår for advokatbevilling

Advokatlovutvalget foreslår endringer i vilkårene for å få advokatbevilling. Grunnkravet skal fortsatt være master i juss (tidligere juridikum). Det foreslås for det første at praksistiden skal være på tre år, dvs. ett år lengre enn dagens ordning. Til gjengjeld skal praksis fra alle slags juridiske stillinger kunne kvalifisere. For det andre foreslås det en relativt omfattende advokatutdanning, som skal tilsvare 30 studiepoeng, et halvt års fullt studie. Utdanningen skal bl.a. inneholde en praktisk del med prosedyretrening. Dette vil erstatte dagens prosedyrekrav.

Dommerforeningen er i og for seg enig i hovedgrepet som her gjøres, men mener at prosedyrekravet bør opprettholdes eventuelt i kombinasjon med en evaluering og godkjenning, f.eks. fra den dømmende rett. Dommerforeningen er selvsagt innforstått med at det under den foreslåtte ordning kan være vanskelig å skaffe seg prosedyreerfaring for kandidater som ikke arbeider i advokatkontor, men dette bør etter Dommerforeningens syn ikke være avgjørende ved en slik kvalitetsreform av advokatutdanningen.

Erfaring fra rettergang kan ikke erstattes av en praktisk prøve utenfor rettergang uten at utdanningen svekkes.

Dommerforeningen vil ellers fremheve at prosedyredelen i den obligatoriske advokatutdanningen bør være relativt omfattende. Særlig er dette viktig fordi f.eks. forslaget til ny studieordning ved Universitetet i Bergen legger opp til økt spesialisering med mindre vekt på prosessfagene i den obligatoriske delen av studiet. Selv om en fjerner prosedyrekravet, bør utdanningen også inneholde en praktisk rettet eksamen med mulighet for å stryke. Praktiske øvelser kan aldri helt erstatte virkelige rettsaker, men et slikt kurs i noen grad kunne gi mulighet for en reell evaluering og opplæring av samtlige fremtidige advokater, noe som er positivt.

Dommerforeningen er også enig i at det er visse problematiske sider ved dagens praksiskrav, bl.a. kan det synes noe tilfeldig hvilke stillinger som kvalifiserer til advokatbevilling og ikke. Dagens praksiskrav kan med fordel erstattes av et generelt krav til juridisk praksis kombinert med en advokatutdanning, slik det er foreslått. Det vises ellers til det som er sagt ovenfor.

Utvalget foreslår videre at kravet til autorisasjonsordning for advokatfullmektiger faller bort, og at reglene om oppfølging av advokatfullmektiger skjerpes og utvides. I den grad dette bidrar til tettere oppfølging av advokatfullmektigene når det gjelder deres opptreden for retten, ser Dommerforeningen positivt også på dette.

Rettsråds- og prosessmonopolet

Dommerforeningen har som utgangspunkt ikke spesielle synspunkter på at rettsrådsmonopolet oppheves. Som utvalget peker på er det gode grunner for å gi publikum lettere tilgang til juridisk bistand, og i mange saker vil personer med annen yrkesbakgrunn ha kompetanse til å yte forsvarlig bistand.

Et hovedproblem med utvalgets forslag er imidlertid at det blir en stor diskrepans mellom advokater og ikke-advokater som yter rettslig bistand, når det gjelder krav til virksomheten. Advokater har bl.a. forsikringsplikt, og de vil som medlemmer av et advokatsamfunn være underlagt etiske krav og et disiplinær- og sanksjonssystem. Andre rettshjelpere, herunder jurister med prosedyrekurs, vil i hovedsak bare være underlagt bakgrunnsretten, i form av generelle krav til tjenesteytelse.

Etter Dommerforeningens oppfatning fremstår det i seg selv som betenkelig å åpne for at samme slags virksomhet skal kunne drives under helt ulike forutsetninger. De hensyn som tilsier at advokater har forsikringsplikt og er underlagt etiske regler gjør seg i stor utstrekning gjeldende også for andre som yter rettslig bistand. Det fremstår dessuten som et paradoks at kravene til å få advokatbevilling skjerpes, og at det stilles strenge krav til advokater når det gjelder forsikringsplikt, etiske krav mv., samtidig som adgangen til å yte rettslig bistand utvides og kravene til ikke-advokater som yter slik bistand, lempes. Dette åpner for to ulike systemer for rettslig bistand med svært ulike krav til kvalitet og sikkerhet for den private part. En ikke usannsynlig konsekvens av dette er at mindre seriøse aktører kan velge ikke å registrere seg som advokat og yte rettslig bistand uten de krav til sikkerhet mv. som stilles til advokater, og uten å være underlagt noen tilsynsordning. For forbrukeren kan det være vanskelig å skille mellom slike useriøse aktører og vel kvalifiserte personer som yter rettslig bistand innenfor sitt fagfelt. Dette synes uheldig ut fra både et forbruker- og samfunnssynspunkt. Den generelle bakgrunnsretten vil neppe avhjelpe dette i tilstrekkelig grad.

Dommerforeningen mener derfor at en forutsetning for opphevelse av rettsrådsmonopolet er at det stilles visse krav til sikkerhetsstillelse og en forsvarlig utøvelse av bistanden også for ikke-advokater. Det bør også gis regler om taushetsplikt for personer som yter rettslig bistand; hvorvidt en parts personlige opplysninger er underlagt taushetsplikt bør ikke avhenge av tittelen til den han søker rettsråd hos. I NOU-en kapittel 28 er det foreslått at retten til å yte rettslig bistand skal kunne fratras, noe Dommerforeningen støtter. En slik adgang bør imidlertid kombineres med en form for tilsyns- eller rapporteringsordning for de som yter rettslig bistand.

I forlengelsen av opphevelsen av rettsrådsmonopolet er det foreslått at jurister uten advokatbevilling skal kunne opptre for domstolene. Dommerforeningen er skeptisk til dette. For det første gir forslaget grunnlag for de samme betenkeligheter som nevnt ovenfor; at det kan utvikles to ulike standarder for prosesshjelp, med ulike krav til kvalitet, sikkerhet og tilsyn. Mange jurister vil kunne føre saker for retten på en akseptabel måte, men forslaget innebærer en fare for at useriøse aktører vil søke til systemet med minst krav og tilsyn og velge ikke å opptre som advokat. For det andre er det foreslått at alle som skal opptre for domstolene må ha gjennomført prosedyredelen i advokatutdanningen. En

jurist uten advokatbevilling, men med prosedyrekurs, vil ikke være langt unna å kunne få advokatbevilling. Det synes derfor ikke å være noe stort behov for å gi jurister uten advokatbevilling generell adgang til å prosedere for domstolene, særlig ikke ettersom advokatfullmektiger fremdeles skal ha adgang til det.

Det viktigste for Dommerforeningen er å sikre kvalitet og kompetanse i opptreden for domstolene. Etter vårt syn sikres dette best ved at det stilles krav om advokatbevilling, eventuelt at man er advokatfullmektig under tilsyn av en advokat. De økte kravene til å få advokatbevilling, herunder advokatutdanningen med prosedyrekurset, vil bidra til å høyne den generelle kvaliteten sammenliknet med i dag.

Det er viktig at dette ikke undergraves ved at det gis mulighet også for personer uten tilsvarende kompetanse til å opptre for domstolene. Dommerforeningen ser at parter i enkelte saker kan ha legitimt behov for bistand av en bestemt jurist som ikke har advokatbevilling. Etter vårt syn kan slike behov ivaretas gjennom adgangen for retten til å tillate andre skikkete personer å opptre som prosessfullmektig, jf. tvisteloven § 3-3. Denne regelen er ikke foreslått endret.

Dommerforeningen nevner for øvrig at det er noe uklart hvordan forslaget til liberalisering av prosessmonopolet kommer til uttrykk i forslaget til ny lov og lovendringer. Dette må gis oppmerksomhet i det videre lovgivningsarbeidet.

Bestemmelsen om taushetsplikt

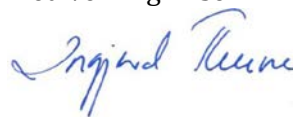
Dommerforeningen ser det som en stor fordel at advokaters taushetsplikt lovreguleres. Vi vil bare peke på at lovforslaget § 27 femte ledd annet punktum har fått en utforming som tilsynelatende gir vid mulighet for parten til å omgå sin opplysnings- og fremleggelsesplikt etter bl.a. tvisteloven §§ 21-4 og 21-5. Sammenholdt med tvisteloven § 22-5 første ledd kan den foreslåtte regelen gi inntrykk av at parten kan "betre" noe til advokaten og så *selv* få rett til å hemmeligholde opplysningen. Dette kan ikke være tilsiktet, og er i så fall svært uheldig. Vi antar at bestemmelsen skal forstås slik at parten bare har rett til å tilbakeholde råd mv. han har fått *fra advokaten*, og egen korrespondanse i den forbindelse. Omtalen i særmerknadene i NOU-en side 436 tyder på det. Dette bør også komme klart til uttrykk i lovteksten.

Advokatsamfunnet

Dommerforeningen ser det som svært viktig at advokatstanden sikres stor grad av uavhengighet, og at det legges stor vekt på dette ved valg av modell for organisering av advokatstanden, tilsynsordninger mv. En uavhengig advokatstand er en viktig forutsetning for en uavhengig rettspleie.

Dommerforeningen har ikke sterke meninger om hvilke av de modellene utvalget lanserer i NOU-en punkt 23.2, som bør velges. Alle synes å ivareta advokatenes uavhengighet på en bedre måte enn dagens system.

Med vennlig hilsen

Ingjerd Thune
styrets leder